

FORBUD OG PÅBUD PRÆGER DEN POLITISKE DAGSORDEN

Siden 1997 har partierne i Folketinget i stigende omgang fremsat både lovforslag og beslutningsforslag, der indeholder påbud og/eller et forbud rettet mod borgere og virksomheder. CEPOS' opgørelsen viser, at partierne i perioden 1997-2011 har fremsat mere end 1200 lovforslag og beslutningsforslag, der påbyder eller forbyder private borgere eller virksomheder at agere på en given vis. Denne udvikling er med til at underminere borgernes mulighed for frit at vælge, hvordan de vil leve deres liv eller drive virksomhed. Samtidig understøtter udviklingen tydeligt, at Danmark i stigende omfang bevæger sig i retning af et samfund, hvor det primære ansvar for borgernes ve og vel er overtaget af staten, og skellet mellem offentligt og privat gradvist ophæves.

Det foreslås på den baggrund, at der nedsættes et udvalg, som skal gennemgå samtlige forbud og påbud med henblik på at afskaffe flest mulige af lovforslagene - og særligt de der udgør en unødvendig indgriben i borgernes privatliv - samt fremsætte anbefalinger til en god lovgivningspraksis, der minimerer anvendelsen af forbud og påbud i fremtidige lovforslag. Samtidig anbefales det, at der som en del af den fremtidige lovgivningspraksis indgår krav om konsekvensvurdering af lovforslagets betydning for den personlige frihed.

Baggrund

Danske politikere har i adskillige år anvendt forbud og påbud som instrument til regulering af samfundsmæssige forhold. Tendensen til enten at forbyde eller påbyde en bestemt adfærd har dog over de seneste år været tiltagende, ligesom en række af de fremsatte lov- og beslutningsforslag har haft utilsigtede konsekvenser for almindelige borgere. Kniv- og hundeloven, rygeloven og forslaget om burkaforbud er blot enkelte eksempler på nogle af de forslag om forbud, der er blevet fremsat og debatteret intensivt. Men for at få et overblik over, hvordan og i hvilket omfang forbud og påbud anvendes som politisk instrument, har CEPOS gennemgået lov- og beslutningsforslag fra Folketingsårene 1997/98-2010/11.

Opgørelsen omfatter forbud, der forbyder en vis adfærd eller aktivitet, såsom at ryge på offentlige steder, og påbud der påbyder visse handlinger såsom, at pensionister skal melde til kommunen, når de rejser udenlands i længere perioder.

Overordnet viser opgørelsen, at forbud og påbud er et hyppigt anvendt politisk redskab både under en socialdemokratisk ledet regering og under den nuværende borgerlig-liberale regering. De to blokke adskiller sig således ikke markant i deres anvendelse af tvang, når de besidder magten. Derimod adskiller omfanget af rød og blå bloks ønske om forbud og påbud, når fremsættelsen af beslutningsforslag betragtes isoleret. Rød blok fremsætter konsekvent flere beslutningsforslag indeholdende enten forbud eller påbud, både når de har regeringsmagten og sidder i opposition. Fra og med folketingsperioden 1997/1998 til og med 2010/2011 er der blevet fremsat ca. 700 lovforslag og mere end 500 beslutningsforslag, der indeholder påbud og forbud rettet mod borgerne. Der er således gennemsnitligt blevet fremsat mere end 45 lovforslag og 30 beslutningsforslag per folketingsår.

Metode

Opgørelsen af antallet af forbud og påbud er foretaget ved en avanceret søgning og gennemgang af alle fremsatte (men ikke nødvendigvis vedtagne) beslutnings- og lovforslag fra Folketingsårene 1997/98 - 2010/11 på www.ft.dk.

For en lang række af de omfattede forslag er det uproblematisk at fastslå, hvorvidt der er tale om et forbud eller påbud. En del beslutnings- og i særdeleshed lovforslag kræver dog en nærmere gennemgang og/eller på forhånd fastlagt - delvist skønspræget - afgrænsning for at kunne fastslå, hvorvidt de indeholder forbud/påbud, der er relevante for opgørelsen i dette notat.

Notatet her afgrænses ved, at der alene er medtaget forbud og påbud, der retter sig mod private (det være sig borgere, virksomheder, foreninger m.v.), med mindre et påbud eller forbud møntet på en offentlig myndighed også er stilet mod private, eksempelvis i form af hjemmel i lovgivning til, at en minister, kommune eller anden myndighed kan eller skal meddele påbud eller forbud. Opgørelsen medregner ikke nye skatter eller afgifter, ligesom strafskærpelser for eller øgede kontrolforanstaltninger i forhold til eksisterende forbud/påbud heller ikke indgår i optællingen. I det omfang rækkevidden af eksisterende påbud eller forbud udvides (eksempelvis ved at udvide strafansvaret for en given handling til at omfatte grov uagtsomhed), er sådanne udvidelser dog talt med. I opgørelsen er der som udgangspunkt også set bort fra lov- og beslutningsforslag, der ophæver et generelt forbud mod en hvis form for aktivitet/virksomhed, men fastsætter mindre påbud til udøveren af den nu tilladte aktivitet/virksomhed. Det skal således understreges, at opgørelsen i et vist omfang er skønspræget, og at anvendelsen af alternative opgørelsesmetoder vil kunne resultere i medtagelse af både flere og færre lov- og beslutningsforslag. Endvidere indeholder opgørelsen ikke forslag om indførelse af forbud eller påbud fremsat af politiske partier i medierne eller officielle pressemeddelelser, hvilket givetvis ville forøge antallet af forslag betragteligt.

Omfanget af lov- og beslutningsforslag

Der er siden folketingsperioden 1997/1998 blevet fremsat ca. 700 lovforslag og 520 beslutningsforslag, der indeholder påbud og forbud rettet mod borgerne. Der er gennemsnitligt blevet fremsat over 48,5 lovforslag og 34 af sådanne beslutningsforslag per folketingsår.

Gældende er, at regeringspartierne oftest fremsætter flere lovforslag end oppositionen. Dette skyldes, at lovforslag ofte er omfangsrige og tekniske, og som derfor fordrer et embedsværk til udarbejdelse heraf. I tråd hermed stod rød blok¹ for 177 svarende til 97,8 %² af alle lovforslag, der indeholdte påbud/forbud i folketingsperioden 1997/1998 2. samling til 2001 1. samling. Under VKO har blå blok³ i folketingsperioden 2001/2002 2. samling til 2004/2005 1. samling stået for 157 lovforslag, svarende til 86,7 %⁴ af alle påbydende/forbydende lovforslag. I folketingsperioderne 2004/2005 2. samling - 2007/2008 1. samling og 2007/2008 2. samling til 2011 har blå blok fremsat henholdsvis 141 og 175 påbydende/forbydende lovforslag, svarende til 97,2% og 98,3 %.

Procentmæssigt eksisterer der således kun marginale forskelle på mængden af lovforslag, der indeholder påbud/forbud, fremsat af henholdsvis blå og rød blok, når de har regeringsmagten. Også når den reelle mængde af fremsatte lovforslag tages i betragtning, kan det konstateres, at begge blokke tilnærmelsesvis er lige aktive med 177 lovforslag i én regeringsperiode fra rød blok mod 157, 141 og 175 fra blå blok.

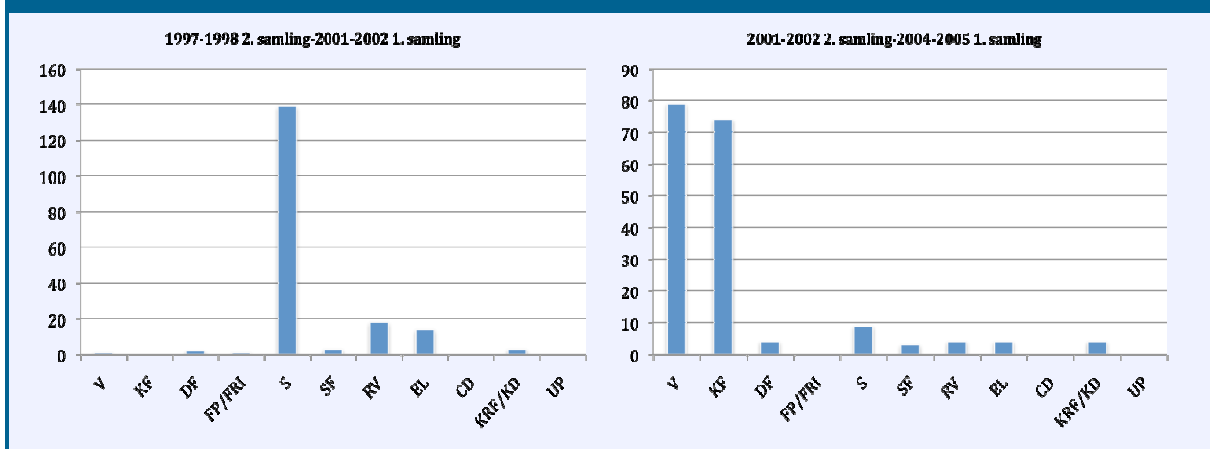
¹ Her omfattende S, RV, SF, EL, CD og KRF

² Jf. figur 1

³ Her omfattende V, KF, DF (og FP) og NY/LA

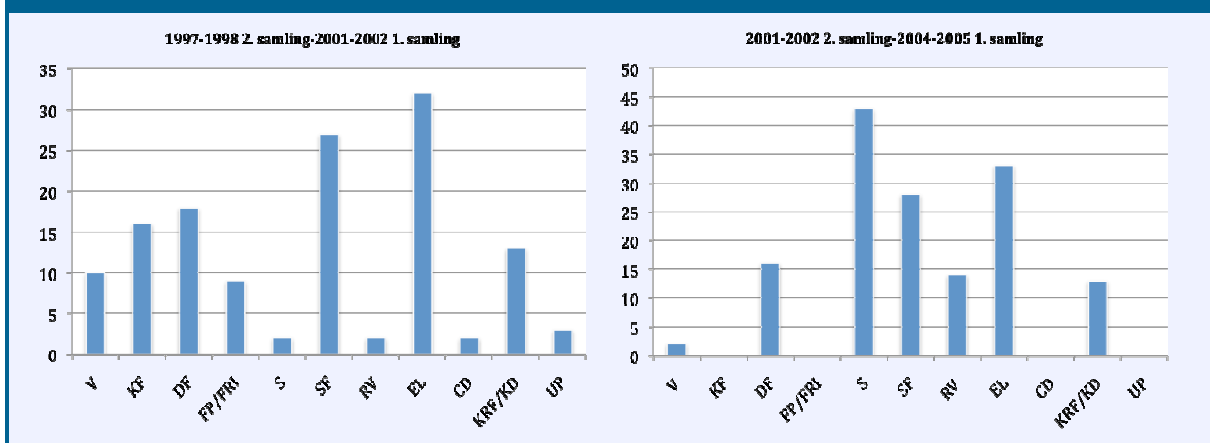
⁴ Jf. figur 1

Figur 1. Lovforslag fremsat i folketingsperioderne 1997-2001 1. samling og 2001-2002 2. samling-2004-2005 1. samling

Beslutningsforslag er karaktermæssigt væsentligt mindre kompliceret end lovforslag og fremsættes derfor ofte af partier uden for regeringen. I folketingsperioden 1997/1998 2. samling til 2001 1. Samling fremsatte rød blok 78 svarende til 58,2 % af alle beslutningsforslag, der indeholdte påbud/forbud, og blå blok stod for samlet 53 beslutningsforslag, svarende til 39,6 %. Under VKO har rød blok i folketingsperioden 2001/2002 2. samling til 2004/2005 1. samling stået for 131 beslutningsforslag, svarende til 87,9 % af alle påbydende/forbydende beslutningsforslag. I samme periode fremsatte blå blok blot 18 beslutningsforslag af denne type, svarende til 12,1 %. I folketingsperioderne 2004/2005 2. samling-2007/2008 1. samling og 2007/2008 2. samling til 2011 har rød blok fremsat henholdsvis 140 og 183 påbydende/forbydende beslutningsforslag, svarende til 87,5 % og 83,2 %. I samme perioder fremsatte blå blok 20 og 34 beslutningsforslag, svarende til henholdsvis 12,5 % og 15,5 %. Det bør her bemærkes, at Dansk Folkeparti klart har fremsat flest beslutningsforslag med henholdsvis 16, 19 og 33 i de tre regeringsperioder under VKO.

Figur 2. Beslutningsforslag fremsat i folketingsperioderne 1997-2001 1. samling og 2001 2. samling-2011

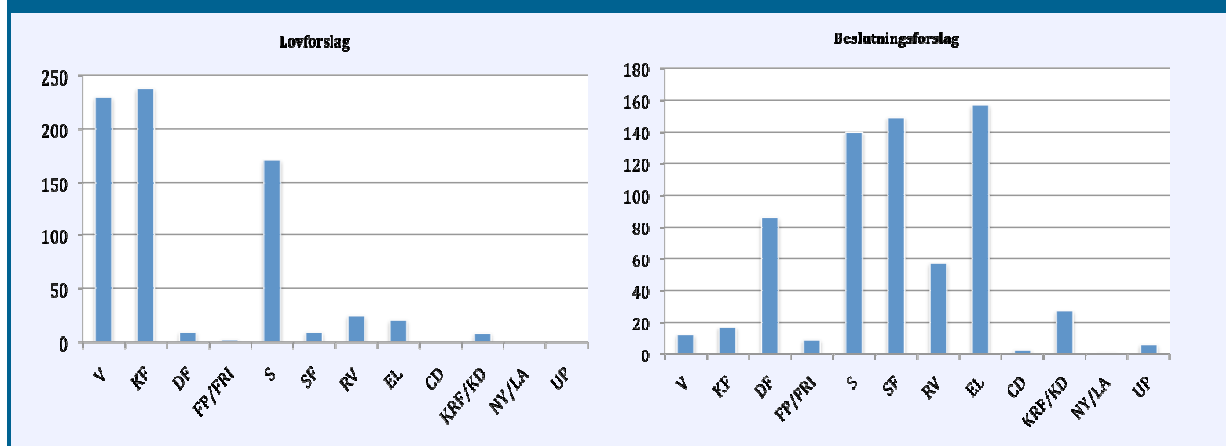
Beslutningsforslagenes indhold

Beslutningsforslagene anvendes ofte for at markere handlekraft, vel vidende, at de oftest bortfalder på grund af manglende tilslutning. Men én gang afvist, betyder ikke afvist for altid.

Der findes en række eksempler på, at ikke-vedtagne forslag fremsat af oppositionen senere genfremsættes og gennemføres af regeringen. Et godt eksempel er rygeforbuddet. Allerede i 2003-2004 fremsatte de Radikale et beslutningsforslag om flere røgfri miljøer⁵. Forslaget kuldsejlede dengang, men blev i 2007 taget op igen og gennemført, da regeringen i 2006-2007 fremsatte et lovforslag om flere røgfrie miljøer, som blev vedtaget af Folketinget.⁶ På lignende vis blev de af Dansk Folkeparti fremsatte forslag om tv-overvågning i taxaer i 2006-2007 og 2007-2008 ikke vedtaget.⁷ Da forslaget blev fremsat i 2008-2009 blev det vedtaget enstemmigt⁸, og førte til regeringens fremsættelse af et lovforslag herom i 2009-2010.⁹

Ses der på det reelle antal fremsatte forslag per parti, så ligger Socialdemokratiet suverænt i front med henholdsvis 153 lovforslag og 140 beslutningsforslag indeholdende påbud og forbud fremsat siden 1997. I samme periode har Venstre fremsat 230 lovforslag og 12 beslutningsforslag; de Konservative har fremsat 238 lovforslag og 17 beslutningsforslag; Dansk Folkeparti har fremsat 8 lovforslag og 86 beslutningsforslag; Socialistisk Folkeparti har fremsat 8 lovforslag og 149 beslutningsforslag; Enhedslisten har fremsat 20 lovforslag og 157 beslutningsforslag; det Radikale Venstre har fremsat 24 lovforslag og 57 beslutningsforslag; og Ny Alliance har fremsat 1 beslutningsforslag.

Figur 3. Lov- og beslutningsforslag fremsat siden 1997

På baggrund af opgørelsen kan det udledes, at rød blok, både når de er i regering og i opposition samlet set har fremsat flere lov- og beslutningsforslag, der indeholder påbud/forbud, end blå blok.

Forbuddenes partipolitiske karakteristika

Ud over forskellene i partiernes ønsker om at regulere befolkningens adfærd, enten gennem forbud eller påbud, eksisterer der også forskel på hvilke områder, partierne fokuserer på i forhold til indførelse af regulering.

Grundlæggende frihedsrettigheder

En række beslutnings- og lovforslag er rettet mod basale frihedsrettigheder, som er beskyttet både af Grundloven og/eller den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Hovedparten af de forslag, der griber ind i sådanne rettigheder, er fremsat af Dansk Folkeparti. Eksempelvis har

⁵ Jf. B 126, 2003-2004

⁶ Jf. L 191, 2006-2007

⁷ Jf. B 23, 2006-2007 og B 34, 2007-2008 2. samling

⁸ Jf. B 79, 2008-2009

⁹ Jf. L 118, 2009-2010

Dansk Folkeparti gentagne gange foreslået et forbud mod Hizb-ut-Tahrir¹⁰, forbud mod at bære burka eller kulturel hovedbeklædning i det offentlige rum¹¹, kriminalisering af forhånelser af Danmark og Dannebrog¹², krav om tv-overvågning i taxaer mm.

Privat ejendomsret og økonomiske frihedsrettigheder

Adskillige beslutnings- og lovforslag søger dels at regulere, hvorledes man må drive virksomhed og dels yde en øget beskyttelse af forbrugere både mod virksomheder og mod dem selv. Særligt Enhedslisten markerer sig med forbud og påbud inden for dette område. Partiet har eksempelvis fremsat forslag, der bl.a. indfører: obligatorisk ernæringsmærkning af alle fødevarer, der sælges i Danmark¹³; krav til oplysninger om, hvor alle varer er produceret og om, hvorvidt virksomheden har sikret arbejdstagerrettigheder, miljø og bæredygtighed i alle led af produktionen¹⁴, samt et forbud mod varer, der ikke lever op til dette¹⁵; krav om, at alt kvæg over tre måneder, skal på græs i sommerhalvåret¹⁶; forbud mod forskellige kemiske stoffer og produkter¹⁷; forbud mod gensplejset afgrøder¹⁸; forbud mod brug af pesticider¹⁹; forbud mod brug af stråforkorter²⁰; krav om udarbejdelse af "grønne regnskaber"²¹; krav om, at pensionskasser udarbejder og offentliggør etiske retningslinier for investering²².

Lignende forslag, med krav om indførelse af forbud og/eller påbud lader til at være den gængse fremgangsmåde, når det handler om at beskytte forbrugere. F.eks. har Socialdemokratiet ønsket at forpligte sælgere af ejendomme til at rådgive om behovet og mulighederne for at tegne ejerskifteforsikring mod skjulte fejl, samt at sælger også tvinges til at medfinansiere forsikringspræmien²³; at indføre krav om, at sælger skal oplyse om forbrugergarantier²⁴; at forbyde uanmodet markedsføring ved brug af elektronisk post, automatisk telefonopkaldssystem og telefax²⁵.

En del af disse forslag griber ind i aftalefriheden, som f.eks. et lovforslag fremsat af Socialdemokratiet, hvori der stilles en række minimumskrav til indholdet af kontrakter inden for telekommunikationsområdet²⁶. På lignende vis har både Socialdemokratiet og de Konservative fremsat forslag, der vil indebære, at et generelt forbehold i forbrugerkøb fra sælgers side for eventuelle mangler ved salgsgenstanden ikke vil kunne gøres gældende over for køber²⁷.

Også SF ønsker at indføre forbud på dette område, bl.a. ved et forslag om krav til "ordentlig prisskiltning"²⁸. Ligeledes har Dansk Folkeparti fremsat forslag om krav til "ærlige" varedeklarationer²⁹.

Den private sfære

¹⁰ Se B 103, 2001-2002 2. samling; B 164, 2003-2004; B 212, 2003-2004; B 119, 2007-2008 2. samling; B 67, 2010-2011

¹¹ Jf. B 11, 2009-2010 og B 201, 2003-2004

¹² Jf. L 44, 2005-2006

¹³ Jf. L 181, 1998-1999; B 5, 2005-2006; B 79, 2006-2007

¹⁴ Jf. B 16, 2006-2007

¹⁵ Se B 154, 2006-2007; B 37, 2007-2008 2. samling

¹⁶ Se B 30, 2006-2007

¹⁷ Se L 179, 1998-1999

¹⁸ Se B 90, 1998-1999; B 45, 1999-2000; B 44, 2000-2001; B 78, 2002-2003; B 187, 2003-2004

¹⁹ Se B 131 og B 133, 2002-2003; B 70 og B 78, 2003-2004

²⁰ Se B 49, 2003-2004

²¹ Se B 52, 2003-2004

²² B 70 2007-2008 2. samling

²³ Jf. L 152, 1999-2000

²⁴ Jf. L 172, 1998-1999

²⁵ Jf. L 213, 1999-2000

²⁶ Jf. L 78, 1997-1998 2. samling

²⁷ Jf. L 26 2001-2002 1. samling og L 9 2001-2002 2. samling

²⁸ Jf. B 166 2000-2001

²⁹ Jf. B 20 2000-2001

Herudover er der over de seneste år set en øget tendens til at inddrage områder som værende et offentligt anliggende, der tidligere har været henset til den private sfære. Det gælder eksempelvis forebyggelses- og sundhedsområdet, ligesom selve familielivet i stigende omfang udsættes for regulering. S og SF har således - sammen eller hver for sig - foreslået et forbud mod kosmetisk brug af solarier for unge under 16³⁰, obligatorisk dopingkontrol på motionscentre³¹, forbud mod animeret børneporno³², forbud mod usunde fødevarer³³, påbud om obligatoriske madordninger i dagtilbud³⁴ og krav om røg- og brandalarmer i alle boliger³⁵. Forbud og påbud, der i høj grad retter sig mod områder, der hidtil har været betragtet som en del af privatsfæren, og som dermed er et tydeligt eksempel på den glidebane, det politikerne miljø befinder sig på, hvor flere og flere områder underlægges offentlig regulering.

VKO-regeringen

Til trods for, at Venstre og Konservative har fremsat væsentligt færre beslutningsforslag end rød blok, er dette dog ikke ensbetydende med, at disse partier har valgt andre fremgangsmåder end forbud og påbud i deres lovgivningspraksis. VKO-regeringen har bl.a. fremsat og vedtaget de forkætrede hundelove³⁶, knivlove³⁷ og rygelove. Ligesom de har fremsat og vedtaget en række lovforslag, der stiller øgede krav til virksomheder i forbrugerbeskyttelsens navn. Under den nuværende regering kan særligt mængden af lovforslag derfor ikke siges at være faldende.

Big Mother

I takt med det stigende antal forbud og påbud indsnævres det private rum, hvor det enkelte menneske alene eller i fællesskaber kan indrette sig, som det ønsker. Konsekvensen af en sådan udvikling bliver et samfund, hvor den bærende præmis bliver en almoderlig stat, hvor den enkelte borger umyndiggøres og anses værende ude af stand til selv at træffe de "rigtige" beslutninger. I stedet overlades denne kompetence til staten og dermed politikere og embedsmænd, der som følge heraf betragtes som bedre egnede til at træffe beslutninger på vegne af almindelige borgere end borgerne selv. Politikerne opstiller således regler - ikke blot for hvad borgeren ikke må, men også for hvordan borgerne skal agere i forhold til de ting, de allernådigst stadig gerne må. Logikken bag denne tankegang blev meget direkte udtrykt af SF's retsordfører Karina Lorentzen, der i et interview i BT³⁸ om SF's mange forslag om forbud udtalte:

"Jeg synes ikke, der er noget galt med forbud, hvis de bliver udstedt af fornuftige mennesker. Og vi er jo fornuftige i SF... Forbuddene giver jo mening, f.eks. mod kemi i legetøj eller usunde fødevarer. Det er alt for kompliceret for almindelige borgere at overskue, hvad der er usundt, og hvad der ikke er. Industrien er kun ude på at tjene penge, og borgerne kan ikke selv løfte opgaven med at beskytte sig mod industrien."

Denne udtalelse udtrykker klart den politiske holdning til befolkningens kompetencer og formåen. I udtalelsen ligger der nemlig en tilsyneladende eksplicit forståelse af, at "almindelige borgere" ikke er fornuftige mennesker, der kan tage vare på sig selv og træffe selvstændige beslutninger om, hvordan de ønsker at leve deres liv. Ved at henlægge "almindelige borgeres" beslutningskompetence til såkaldt "fornuftige mennesker" i Folketinget fjerner man den almene befolknings selvbestemmelsesret. Samtidig forrykker man en af grundpillerne i et repræsentativt demokrati, nemlig tanken om, at parlamentet de facto skal repræsentere den befolkning, som den skal tjene.

---

³⁰ Jf. B 54, 2009-2010

³¹ Jf. B 101, 2009-2010

³² Jf. B 133, 2009-2010

³³ Jf. f.eks. B 50, 2004-2005 1. samling; fremsat af S

³⁴ Jf. L 16, 2008-2009; fremsat af V

³⁵ Jf. B 189, 2009-2010

³⁶ Jf. L 163, 2009-2010

³⁷ Jf. L 171, 2007-2008 2. samling

³⁸ BT, den 10. april 2011

Andre bivirkninger af den øgede regulering

Udover at den stigende tendens til regulering gennem forbud og påbud lægger et besnærende bånd på borgernes frihed og klart er et udtryk for den glidebane, dansk politik befinder sig på, hvor også nye områder, der tidligere har henhørt til privatsfæren, nu underlægges lovgivning, så følger også en række andre u hensigtsmæssige bivirkninger af forbudsiveren.

Den stigende mængde detaljerede lovgivning resulterer først og fremmest i øget administration, der fjerner ressourcer fra andre områder, så som beskyttelse mod personskadelig kriminalitet.

Desuden er en række af forbuddene og påbuddene kontraproduktive. Dette ses f.eks. i forbindelse med forbuddet mod hash, der i stedet for at have reduceret forbruget af stoffet, har skabt et lukrativt marked for kriminelle bander.³⁹ Ligeledes har rygeloven afstedkommet, at et større antal beværtninger har måttet finde "alternative" veje for at undsige sig loven og bevare deres kundegrundlag⁴⁰.

Mere problematisk er det dog, at den konstante strøm af nye forbud og påbud udgør et **retssikkerhedsmæssigt** problem. Vedvarende og sporadiske ændringer af regelgrundlaget betyder nemlig, at det bliver umuligt for borgere og virksomheder at kende den på et givent tidspunkt gældende ret. Dette indebærer bl.a. ikke uvæsentlige udgifter for virksomheder, der må investere i juridisk bistand for at kunne være sikker på, at de overholder alle nye regler. For borgere indebærer det en ikke uvæsentlig indsats for at undgå at overtræde lovgivning, ved f.eks. at skulle være opmærksom på, hvilke hunderacer man må købe, uden at denne efterfølgende skal aflives, hvornår man må have kniv eller andet værktøj på sig, hvor man må ryge osv. De mange nye forbud og påbud kan således medføre en forøget risiko for, at mange mennesker uagtsomt bliver forbrydere, da de overtræder bestemmelser, de ikke kender til. Især usikkerheden om knivloven har medført større vanskeligheder for borgerne. Eksempelvis har loven betydet, at samtlige ejere af Audi Q7 varevogne overtrådte loven, da disse biler er udstyret med en værktøjskasse med en kniv, hvis blad kan låses⁴¹.

Konklusion

Anvendelsen af forbud og påbud berører så godt som alle lovgivningsområder og dermed de fleste områder af borgernes liv. I takt med det stigende antal forbud og påbud indsnævres derfor det private rum, hvor det enkelte menneske alene eller i fællesskaber kan indrette sig, som det selv ønsker. En sådan udvikling fordrer dermed et samfund, hvor den bærende præmis udgøres af en almoderlig stat, og hvor politikere og embedsmænd betragtes som bedre egnede til at træffe beslutninger end den almindelige borger. Der er således tale om en umyndiggørelse af borgerne, som anses for værende ude af stand til selv at træffe de "rigtige" beslutninger; denne kompetence overlades i stedet til politikerne, som opstiller regler - ikke blot for hvad borgeren ikke må, men også for hvordan borgerne skal agere i forhold til de ting, de gerne må.

Mængden af fremsatte lovforslag, der på forskellig vis begrænser borgernes hverdag, har ikke været faldende under den nuværende borgerlig-liberale regering. Og hvis man hertil lægger den enorme mængde af beslutningsforslag, som både S, SF, Enhedslisten og de Radikale har fremsat, må det forventes, at et eventuelt regeringskifte vil medføre en stigning i det allerede betragtelige antal forbud og påbud, der er indført under VK med støtte fra DF. En stigning der uden tvivl vil resultere i en yderligere indskrænkelse af borgernes frihed.

Det foreslås på den baggrund, at der nedsættes et udvalg, som skal gennemgå samtlige forbud og påbud med henblik på at afskaffe flest mulige af lovforslagene - og særligt de der udgør en unødvendig indgriben i borgernes privatliv - samt fremsætte anbefalinger til en god lovgivningspraksis, der minimerer anvendelsen af forbud og påbud i fremtidige lovforslag. Forbud

³⁹ Se CEPOS notat af 25. september 2009 "Forbuddet mod hash bør ophæves" tilgængeligt her:

http://www.cepos.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/Forbuddet_mod_hash_boer_ophaeves.pdf

⁴⁰ <http://www.dr.dk/P3/P3Nyheder/2010/09/30/102603.htm>

⁴¹ <http://bilmagasinet.dk/article/34069>

skal begrænses til forhold, der har en klar skadevirkning for tredjepart. Desuden anbefales, at der som en del af den fremtidige lovgivningspraksis indgår krav om konsekvensvurdering af lovforslagets betydning for den personlige frihed.